

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 11/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 15. juni 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Lars Christian Finstad
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Klager, født [REDAKTERT], tjenestegjorde i [REDAKTERT] som henholdsvis assistent og vognfører i [REDAKTERT] i periodene [REDAKTERT] og [REDAKTERT].

Klager er født og oppvokst på [REDAKTERT] i [REDAKTERT] med sine foreldre samt to eldre søsken. Før han gjennomførte FN-tjenesten i [REDAKTERT], hadde han gjennomført handelsskole samt avtjent førstegangstjeneste i [REDAKTERT]. I perioden mellom førstegangstjenesten og FN-tjenesten arbeidet klager som [REDAKTERT] i [REDAKTERT] og [REDAKTERT] – et arbeidsforhold han hadde også etter tjenesteperiodene og frem til 2004.

Frem til en arbeidsulykke i 2004, jobbet klager som [REDAKTERT] i samme firma. Han ble innvilget 100 % uførepensjon i vedtak datert 21. desember 2011 på grunnlag av denne arbeidsulykken. Klager har også mottatt erstatning fra [REDAKTERT] på bakgrunn av de somatiske plagene påført ved arbeidsulykken.

Det er i anledning saken utarbeidet spesialisterklæring datert 30. oktober 2015 fra psykologspesialist Jan Rimau. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen. Psykolog Rimau vurderer at klager har diagnosen F 4.31 Posttraumatisk belastningslidelse og F 62.1 Personlighetsendring etter katastrofeopplevelse. Rimau vurderer det slik at klagers psykiske plager med mer enn 50 % sannsynlighet kan knyttes til FN-tjenesten, og fastsetter klagers medisinske invaliditet som følge av tjenesten i [REDAKTERT] til 30 % i henhold til Helse- og omsorgsdepartementets invaliditetstabell.

Klager har ved Statens pensjonskasses (SPK) vedtak av 10. juli 2014 fått innvilget billighetserstatning på kr 392 756.

SPK har i vedtak 9. mars 2017 avslått skadelidtes krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen. Advokat Jon Olav Holvik har på vegne av sin klient påklaget vedtaket i klage datert 29. mars 2018. I klagen anfører advokat Holvik at faktum i saken er vurdert feil og at det er bygger på uriktig rettsanvendelse. Advokat Holvik fremholder at skadelidte har krav på kompensasjon etter forskriften.

SPK har ved oversendelsen av klagen ikke funnet grunnlag for å endre sine tidligere konklusjoner, og vedtaket er sendt frem til klagebehandling.

Både klager og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Saken gjelder primært krav om kompensasjon etter 65 G-ordningen, og subsidiært krav etter 35 G-ordningen.

Retten på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Det er en forutsetning for materiell behandling av saken at kravet ikke er foreldet. Foreldelsesbestemmelsen i forskriften § 11 har følgende ordlyd:

«Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato.

For øvrig gjelder lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer.»

Forskriften henviser til de generelle reglene om foreldelse etter lov-1979-05-18-18 (foreldelsesloven). Etter foreldelsesloven § 2 fremgår det at den alminnelige foreldelsesfrist er 3 år. Loven opererer også med enkelte særskilte foreldelsesfrister for spesielle krav. Foreldelsesloven § 9 angir blant annet en særskilt foreldelsesfrist ved krav på skadeserstatning.

Det er nemndas oppfatning at foreldelsesfristens utgangspunkt skal beregnes etter foreldelsesloven § 9 første ledd. Av foreldelsesloven § 9 første ledd første punktum fremgår det at;

«Krav på skadeserstatning eller oppreisning foreldes 3 år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige.»

Det følger av ordlyden i bestemmelsen at utgangspunktet for når foreldelsesfristen begynner å løpe er *«etter den dag skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige»*. Formuleringen er i rettspraksis formulert som et spørsmål om når skadelidte hadde oppfordring til å gå til saksanlegg med utsikt til et positivt resultat, jf. blant annet Rt. 1992 s 603. Etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning § 11 vil foreldelsesfristen likevel tidligst begynne å løpe fra ikrafttredelsestidspunktet for ordningen. Dette var 1. januar 2010. Klager fremsatte krav om kompensasjon 19. november 2013. Kravet er således fremsatt senere enn tre år etter ikrafttredelsestidspunktet. Spørsmålet er om klager hadde tilstrekkelig kunnskap om skaden og den ansvarlige slik at han på et tidligere tidspunkt kunne ha fremsatt krav.

Det følger av Rt 1998 s 587 at utsikten til et positivt resultat må ses i lys av de rettskraftvirkninger som er knyttet til en dom om erstatning, og en mulighet for et positivt resultat er ikke nok. Fra Rt 1998 s 587 hitsettes (s. 593):

«For at det skal foreligge en konstaterbar skade, må den ha nedfelt seg i symptomer som er påviselige. Kanskje især når det gjelder skader som ikke kan registreres ved objektive ortopediske eller nevrologiske funn (...) vil symptombildet kunne gi grunnlag for ulike oppfatninger med hensyn til diagnose, alvorlighetsgrad, varighet mv. Ulikhetene vil også kunne bero på om skadelidte er blitt undersøkt av spesialist eller av allmennpraktiserende lege. Dette reiser spørsmålet om hva slags undersøkelser det er rimelig å kreve at en skadelidt må undergå med sikte på å bringe skaden på det rene.»

Klager har selv opplyst at han har hatt plager i alle fall siden 1997 og det er dokumenterte psykiske plager fra 2002. Han hadde i denne perioden kontakt med veteranmiljøet, meldte seg inn i veteranforening i 1990 og hadde opphold ved [REDACTED] i 2003. Han flyttet til [REDACTED]. Ut fra klagers egne opplysninger om skadedebut og symptomtrykk sammenholdt med tidlig uføretrygd, er kravet å anse som foreldet og kravet kan derfor ikke tas til følge.

Nemnda finner likevel grunn til å knytte noen bemerkninger til realiteten i saken.

Det fremgår av § 3 annet ledd at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det er klager som bærer bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften. For å legge til grunn slik årsakssammenheng, må det blant annet fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.

I denne saken er det innhentet erklæring fra psykologspesialist Jan Rimau. Han konkluderer med at klager har diagnosene posttraumatisk stressyndrom og personlighetsendring etter katastrofeopplevelse, som en direkte følge av FN-tjenesten.

Klager har vist til det er vanskelig å forstå at SPK i sitt vedtak synes å fravike den medisinsk sakkyndiges uttalelse om at klager har en psykisk belastningsskade fra tjeneste i internasjonal operasjon, og har bedt om at klagenemnda skal vurdere dette grundig.

SPK har i sitt vedtak kommet til at klagers psykiske plager skyldes samlivsbruddet. Klager forteller at hans psykiske problemer startet lenge før samlivsbruddet.

Klagenemnda har i to prinsipielle saker fra 2013 (sak 20/2012 og sak 2/2013) uttalt seg nærmere om kravet til bevis i saker etter den særskilte kompensasjonsordningen. Nemnda viser til at det i disse sakene ikke er noen krav til tidsnære bevis eller krav om spesielle påkjenninger under tjenesten. Det er heller ikke et krav til bestemte psykiatriske diagnoser som f. eks PTSD. Det er tilstrekkelig å sannsynliggjøre at det er oppstått en psykisk belastningslidelse i forbindelse med selve tjenestegjøringen.

Uttalelsene fra nemnda i 18. mars vedtakene fra 2012 ble også gjennomgått i en sak for Gulating lagmannsrett i LG-2014-40180, der retten uttalte følgende;

«Lagmannsretten er enig med ankende part i at spørsmålet om det gjelder et lempeligere beviskrav ikke kommer på spissen i nærværende sak og har vansker med å forstå ankemotpartens argumentasjon knyttet til beviskravet slik det er kommet til uttrykk i vedtak nr. 20/2012 og vedtak nr 2/2013. Lagmannsretten finner vedtakene klare, og at rettsanvendelsen som er kommet til uttrykk i det klagevedtaket vi har til behandling ikke er i strid med dette (...)

Av 18. mars-vedtakene fremgår at det ikke kan oppstilles krav om tidsnære bevis, spesielle påkjenninger under tjenesten eller diagnose i form av PTSD for at beviskravet i forskriften skal være oppfylt, og at man da er henvist til en fri bevisbedømmelse. I en fri bevisbedømmelse ligger bl.a at de alminnelige prinsipper om tidsnære nedtegnelser, spesielt av fagfolk, er viktige i vurderingen av om den psykiske lidelsen er en følge av tjenesten, jf. «L»-dommen [Rt-1998-1565] og Ask-dommen [Rt-2010-1547], men at det ikke er noe objektivt krav om tidsnære bevis. De ulike bevis må vektes og vurderes ut fra de alminnelige prinsipper om bevisvurdering og sannsynlighetsovervekt.

Det fremgår av kompensasjonsforskriften § 3 annet ledd at «det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder» og at det «må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. For å legge til grunn slik årsakssammenheng, må det blant annet fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.» Mandatet gir i punkt 3 en detaljert beskrivelse av hva som skal vurderes og hvordan flere mulige årsaksfaktorer må vektes i årsaksbildet.

Lagmannsretten er enig med ankende part i at når det først foreligger – og som her; underveis tilkommer ytterligere opplysninger/bevis om situasjonen før og etter tjenestegjøringen, er det ingen begrensninger med hensyn til å la dette inngå i bevisvurderingen. Det er ikke noe motstrid i dette og det at «dokumentasjon av skaden og årsaksforholdet gjennom en spesialisterklæring vil måtte tillegges vesentlig vekt i denne vurderingen.» Jf. høringsnotat av 30. mars 2012 utarbeidet av Forsvarsdepartementet i forbindelse med endring av forskriften.

Lagmannsretten forstår dette slik at en spesialisterklæring ikke kan gis større vekt i en bevisvurdering enn det faktum den bygger på gir grunnlag for. Der det er rom for ulik fortolkning av faktum kan det gi grunnlag for å vurdere om den tolkning og vekt spesialisten har lagt til grunn, støttes av bevisbildet for øvrig, herunder om spesialisten har kjent til, og vurdert, alle bevisfakta. Spesielt vil det gjelde opplysninger som tilsier at den psykiske belastningsskaden kan skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon. Foreligger slike opplysninger, må de vektes og vurderes etter de alminnelige prinsipper».

Slik denne saken fremstår for nemnda, er det lite objektiv dokumentasjon i saken som underbygger at klagers psykiske plager relaterer seg til tjenesten i [REDACTED]. Det fremgår av dokumentasjonen i saken at det er vanskelig å tidfeste debuten av skadelidtes psykiske plager etter tjenesten. Skadelidte oppgir

selv 1997, som året han forstod at han hadde psykiske plager etter tjenesten, og da skal plagene skal ha vært tilstede noen år. Imidlertid har ikke skadelidte opplyst om psykiske plager til sin lege eller andre. Det finnes ingen skriftlig dokumentasjon som underbygger hans forklaring.

Klagers samboerskap tok slutt i [REDACTED]. I samtale med psykolog Rimau sier klager at oppløsningen av samboerskapet og det faktum at samboeren tok med seg datteren «ikke var noe problem i det hele tatt». Likevel fremgår det i legejournal datert [REDACTED] fra [REDACTED] at det gjorde klager sterkt opprevet og nedfor samt at han hadde suicidale tanker, fordi samboeren var i et forhold med en annen mann. I journalnotat fra [REDACTED] fremgår det at samboeren fortsatt hadde et forhold til en annen mann og at hun var på vei ut av forholdet samt at hun ville ta datteren med seg. I den forbindelse ønsket klager å reise til et sted for FN-veteraner for å roe seg ned. I legejournal [REDACTED] fremgår det at samboeren skal flytte ut og at klager er trist og deprimeret. Nemnda bemerker at klagers redegjørelse til psykolog Rimau nå avviker fra det han tidligere har formidlet til sin lege ved konsultasjoner.

Klager mottok erstatning fra [REDACTED] på grunn av de somatiske plagene han ble påført i forbindelse med en arbeidsulykke i [REDACTED]. I forbindelse med kompensasjonssaken fremholder klager at de somatiske plagene ikke var reelle og at han kun brukte arbeidsulykken som en mulighet til å oppnå uførepensjon med yrkesskadefordeler. Det er ingen støtte i den foreliggende dokumentasjon for dette og etter nemndas vurdering bidrar hans endrede forklaringer samlet sett til å svekke hans troverdighet.

Nemnda bemerker også at klager ikke i noen sammenhenger nevner noe om psykiske plager som relaterer seg til tjenesten før i 2014.

Det er således ikke objektive holdepunkter for å konkludere med sannsynlighetsovervekt for psykiske plager. Klager bygger sitt krav på erklæring fra psykolog Rimau. Nemnda har tidligere vurdert den psykolog Rimaus habilitet basert på det faktum at han har mistet retten til å avgi sakkyndige erklæringer. Det vises til vedtak 10/2016, hvorfra hitsettes:

«Det er opplyst for nemnda at Statens helsetilsyn i vedtak av 12. juli 2017 har fattet vedtak om å begrense psykologens autorisasjon. Fra vedtaksdato kan spesialisten ikke utstede erklæringer etter helsepersonelloven § 15. I vurderingen viser Helsetilsynet til at han i den aktuelle erklæringen ikke tilfredsstilte kravene om varsomhet, nøyaktighet og objektivitet. Erklæringen inneholdt videre opplysninger som ikke var nødvendige for formålet. Psykologen tok ikke i tilstrekkelig grad forbehold om at det var knyttet usikkerhet til grunnlaget som konklusjonene bygger på, og han hadde ikke grunnlag for den diagnostiske vurderingen eller for pasientens anslåtte uføregrad.»

Basert på de opplysninger som fremkom i Helsetilsynets sak, er det etter nemndas syn grunn til å stille spørsmål ved spesialistens nøytralitet. Nemnda finner at tilsvarende bastante ord og uttrykk, slik som utdraget fra Helsetilsynets vedtak referer til, også er fremtredende i den foreliggende spesialisterklæringen.»

På lik linje med tidligere saker konkluderer psykolog Rimau i sin erklæring med at klager oppfyller kriteriene for diagnosene posttraumatisk stressyndrom og personlighetsendring etter katastrofeopplevelse uten at dette har støtte i den foreliggende dokumentasjon. Hans vurdering er alene basert på det klager nå forklarer om sin tilstand fra tjeneste og fremover. Klagers redegjørelse er ukritisk lagt til grunn selv om den avviker fra mer tidsnære bevis knyttet til bl.a. psykiske plager i forbindelse med samlivsbrudd. Psykolog Rimau har i sin erklæring ikke drøftet fraværet av dokumentasjon eller gått nærmere inn på klagers manglende symptomer i etterkant av tjenesten.

Nemnda har tidligere lagt til grunn at man ved vurderingen av årsakssammenheng ikke kan bygge på erklæringer fra psykolog Rimau med bakgrunn i vedtaket fra Statens Helsetilsyn. Der det ellers ikke er holdepunkter for å vurdere spørsmålet om årsakssammenheng må det dermed innhentes ny spesialisterklæring i tråd med mandatet. I foreliggende sak er det ikke påkrevet, da kravet under enhver omstendighet er å anse som foreldet.

Klagers krav tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 33.468,75 inkl. mv. Kravet gjelder en tidsbruk på 12 timer og 45 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

Advokat Holvik har også lagt frem reiseregning med tilsammen kr. 3.543,- for oppmøte i klagenemnda. Kravet dekkes i sin helhet.

Skadelidte har lagt frem reiseregning med tilsammen kr. 2.800,- for oppmøte i klagenemnda. Etter forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Skadelidtes kostnader ved møte i nemnda dekkes bare i den grad disse er omfattet av forvaltningsloven § 36. Ettersom kravet fra skadelidte ikke har ført frem, foreligger det etter nemndas syn ikke grunnlag for å dekke hans utgifter ved fremmøte. Kravet blir etter dette å avslå.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 27 562,- inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 10. oktober 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder